

บทที่ 4

บริบทของสถานศึกษา

ในการวิจัยและพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้ศึกษาบริบทของสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาวิจัย ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของสถานศึกษาที่เป็นเกื้อหนุน และอุปสรรคต่อแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังนี้

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดท่าใหม่

โรงเรียนวัดท่าใหม่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายเลขโทรศัพท์ 0-3532-2617 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวัดท่าใหม่ คือ การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม มีทักษะด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นผู้ก้าวทันเทคโนโลยี เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เรียนรู้อย่างมีความสุข มีการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนช่วยกันส่งเสริมร่วมพัฒนาแก้ปัญหา นำพาสถานศึกษาเป็นฐานความรู้ที่ยั่งยืน โรงเรียนวัดท่าใหม่จัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา มีผู้เรียน 80 คน บุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน เป็นเพศหญิง ครู ผู้สอน 5 คน เป็นเพศชาย 3 คน เป็นเพศหญิง 2 คน และมีนักการภารโรง 1 คน เป็นเพศชาย จ้างด้วยเงินงบประมาณของบุคลากร รายงานประเมินตนเอง (2547)

1. สภาพบริบททั่วไป

โรงเรียนวัดท่าใหม่ มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ มีอาคารเรียน 2 หลัง อาคารเป็นไม้ชั้นเดียว มีห้องเรียน 8 ห้อง ได้แก่ ห้องอนุบาล 2 ห้อง ห้องประถมศึกษา 6 ห้อง มีห้องพิเศษใช้ปฏิบัติการทางภาษา ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และห้องวิทยาศาสตร์ สำหรับสนามกีฬามีสนามวอลเลย์บอล สนามทั่วไปอีกแห่งหนึ่ง มีอาคารอเนกประสงค์ 1 ห้อง ห้องส้วม 1 หลัง จำนวน 5 ที่นั่ง และ ที่ปัสสาวะ 1 ที่ สถานศึกษาตั้งอยู่ในชุมชนที่เป็นกิ่งสังคมเมืองและสังคมชนบท มีประชากรประมาณ 2,500 คนเศษ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 75 % อีก 25 % นับถือศาสนาอิสลาม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา อาชีพรองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป สถานศึกษากับชุมชน มีความสัมพันธ์ที่ดี ประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมกับ

โรงเรียนอยู่เสมอ ส่วนมากได้จาก การนำของคณะกรรมการสถานศึกษา ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาเป็นผู้สนับสนุนในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1. สิ่งที่ช่วยในการดำเนินการภายในสถานศึกษา

จากข้อมูลที่ได้จากการรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 ตลอดจนจากการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษา พบข้อมูลที่ช่วยในการดำเนินการภายในสถานศึกษา ดังนี้

- 1.1 ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความซื่อสัตย์
- 1.2 โรงเรียนวัดท่าใหม่ มีบุคลากรที่มีคุณวุฒิ และมีความสามารถตรงกับวิชาที่สอน
- 1.3 ผู้เรียนส่วนมากมีความรู้ความสามารถทางด้านกีฬา และมีทักษะในการแสดงออก
- 1.4 ผู้เรียนมีสุขภาพแข็งแรง และมีน้ำหนัก ส่วนสูงได้ตามเกณฑ์
- 1.5 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถในการประสานงานกับชุมชนได้เป็นอย่างดี
- 1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารงานเป็นระบบภายในสถานศึกษา และเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมบริหารการศึกษา

2. ส่วนสำคัญของโรงเรียนวัดท่าใหม่ที่ควรได้รับการพัฒนา

จากข้อมูลที่ได้จากการรายงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 ตลอดจนจากการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษาพบข้อมูลในส่วนสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาดังนี้

- 2.1 ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระดับต่ำ และพัฒนาผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนต่ำ เช่น สาระการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ให้มีผลการพัฒนาที่ดีขึ้น
- 2.2 ควรส่งเสริมการอ่านให้นักเรียน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น การค้นคว้าในห้องสมุดของสถานศึกษา
- 2.3 ควรส่งเสริมพฤติกรรมให้ผู้เรียนที่บริโภคอาหารไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เช่น ชอบรับประทานขนมขบเคี้ยว ขนมถุง เพื่อให้มีความรู้และมีพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ถูกต้องหลักโภชนาการ

2.4 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน และให้ขวัญกำลังใจกับผู้เรียน

2.5 ควรปรับปรุงสภาพอาคารเรียน ห้องเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงาม

2.6 ผู้สอนควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุน งบประมาณ เพื่อสนองตอบตาม ความถนัดของผู้เรียน

2. การบริหารจัดการสถานศึกษา

โรงเรียนวัดท่าใหม่ ได้ทำแผนพัฒนาการศึกษา โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน ที่เน้น มาตรฐานการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านผู้บริหาร มีสิ่งที่จะต้องพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะทางวิชาการ มีการคิดวิเคราะห์ได้ สามารถ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต มีศิลปะทางดนตรี มาตรฐานครูผู้สอน โดยมุ่ง จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิบัติงานตามที่ตนเองชอบ และปรับตัวเองได้ทันเหตุการณ์ มาตรฐานผู้บริหาร มุ่งให้ผู้บริหารเป็นผู้นำ สามารถประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ได้เป็นอย่างดี

3. ข้อปฏิบัติในด้านส่งเสริมการเรียนรู้

3.1 โรงเรียนวัดท่าใหม่ มีการจัดกิจกรรมที่หน้าเสาธง โดยการอบรมให้ความรู้ ตรวจการแต่งกาย การรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับเพื่อน การพูดจา การแสดงความสามารถ และการจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำความดี

3.2 โรงเรียนวัดท่าใหม่ จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ โดยร่วมจัดทำ มุมต่าง ๆ ป้ายนิเทศ และการสอนด้านศิลปะ เช่น การวาดภาพและระบายสี การพานักเรียนไป ศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อมีวิสัยทัศน์กว้างไกล

3.3 โรงเรียนวัดท่าใหม่ จัดให้มีการออกกำลังกายกลางแจ้ง และการแข่งขัน กีฬาภายในสถานศึกษา โดยมีนักเรียนและครูผู้สอนร่วมกิจกรรม

3.4 โรงเรียนวัดท่าใหม่ จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีทักษะในการทำงาน ใน ลักษณะกลุ่มงาน โดยผลัดเปลี่ยนผู้นำและปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์

3.5 โรงเรียนวัดท่าใหม่ จัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน มีหนังสือที่เหมาะสมกับนักเรียน

จากบริบทเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษาของโรงเรียนวัดท่าใหม่ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารงานเป็นระบบภายในสถานศึกษาและเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมบริหารการศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถในการประสานงานกับชุมชนได้เป็นอย่างดี
3. สถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. ประชากรในชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนอยู่เสมอ
5. ที่อยู่ของประชาชนอยู่ใกล้กับสถานศึกษาจึงทำให้เป็นผู้สนับสนุนสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
6. บุคลากรมีไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียน
7. งบประมาณมีไม่เพียงพอกับความต้องการ

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีภวังค์

โรงเรียนวัดศรีภวังค์ เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เบอร์โทรศัพท์ของผู้บริหาร 08-1374-0230 วัตถุประสงค์ของโรงเรียนวัดศรีภวังค์ ผู้เรียนในโรงเรียน วัดศรีภวังค์ มีคุณธรรม อ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น เน้นเทคโนโลยี มีภูมิทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาครูเป็นครูมืออาชีพ นำชุมชนมีส่วนร่วม และมีสุขภาพแข็งแรง โรงเรียนวัดศรีภวังค์จัดการศึกษา 2 ระดับ คือระดับอนุบาล และระดับประถม มีผู้เรียนรวม 88 คน บุคลากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน เป็นเพศหญิง ครูผู้สอน 6 คน เป็นเพศชาย 4 คน เป็นเพศหญิง 2 คน และมีนักการภารโรง 1 คน เป็นเพศชาย ผู้บริหารและครูสอนทุกคนจบปริญญาตรีทั้งหมด เฉลี่ยอายุ ราชการ 18.75 ปี

1. สภาพบริบททั่วไป

โรงเรียนวัดศรีภวังค์ มีเนื้อที่ 5 ไร่เศษ มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารไม้ มีห้องเรียน 8 ห้อง มีห้องพิเศษเป็น ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องพัสดุและห้องผู้บริหาร ห้องส้วมแบบ 4 ที่นั่ง 1 หลัง สนามกีฬา 1 สนาม และมีเครื่องถ่ายเอกสาร 1 เครื่อง สถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณวัด ซึ่งเป็นชุมชนแบบชนบท มีประชากรในเขตบริการของโรงเรียนประมาณ 600 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประกอบอาชีพทำนา ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป สภาพชุมชนอยู่ในที่ราบลุ่ม อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ มีแหล่งการเรียนรู้ เช่น สถานศึกษา วัดศรีภวังค์ สถานีอนามัย รอบ ๆ สถานศึกษา มีประชาชนน้อยมาก

2. สิ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา

จากข้อมูลที่ได้จากการรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลภายในสถานศึกษา พบข้อมูลที่จะช่วยในการดำเนินการภายในสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ให้มีนโยบายพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพของสถานศึกษา แยกออกเป็นด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ และด้านตรวจสอบติดตามประเมินผล

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตั้งใจในการบริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง

2.3 มีการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และครอบคลุมตามบทบาทภารกิจของสถานศึกษา

2.4 บุคลากรภายในสถานศึกษา มีความกลมเกลียวสามัคคีกัน และร่วมมือร่วมใจที่จะประสานงานกับชุมชนเพื่อให้เกิดผลดีแก่สถานศึกษา

2.5 โรงเรียนวัดศรีภวังค์ เป็นสถานศึกษาที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น และให้ความร่วมมือกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

2.6 โรงเรียนวัดศรีภวังค์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ส่วนสำคัญของโรงเรียนวัดศรีภวังค์ที่ควรได้รับการพัฒนา

จากข้อมูลที่ได้จากการรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคลากรภายในสถานศึกษา พบข้อมูลในส่วนสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาดังนี้ รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (2547)

3.1 ควรส่งเสริมบุคลากรเกิดการตื่นตัว ในการจัดการเรียนรู้ โดยน่านวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน

3.2 ควรพัฒนาผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์

3.3 ควรส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

3.4 ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ พร้อมทั้งมีทักษะทางด้านอาชีพควบคู่ไปด้วย

3.5 ควรมีการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเต็มที่ และควรมีการปรับปรุงการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ว่ามีการใช้สื่อ ใช้เงินอย่างถูกต้อง

3.6 ควรปรับปรุงตกแต่งอาคารเรียนทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ สถานศึกษาด้วย

3.7 ควรมีแผนในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ

4. การบริหารจัดการสถานศึกษา

โรงเรียนวัดศรีภักดิ์ได้ทำแผนพัฒนาการศึกษา โดยมีเป้าหมายการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนขยัน คนดี มีคุณธรรม พัฒนาตนเองและสังคม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ให้ผู้เรียน ได้เห็นอย่างชัดเจนและทั่วถึง สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัด เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของตนเองที่ได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย

5. ข้อปฏิบัติในด้านส่งเสริมการเรียนรู้

5.1 ด้านการบริหารจัดการ

5.1.1 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเชิญชุมชนมาร่วมกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนา และควบคุมคุณภาพการศึกษา ทำให้ ชุมชนที่ส่งบุตรหลานมาเรียนยอมรับสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

5.1.2 ส่งเสริมการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย คือการทำงานเป็นทีม โดยให้ผู้ที่มีความสามารถในแต่ละด้านเป็นผู้นำในการทำงาน ซึ่งมีทั้งบุคลากรและผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นการบริหารจัดการในสถานศึกษา ทำให้เกิดความร่วมมือและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน

5.2 ด้านหลักสูตร

5.2.1 สถานศึกษาจัดหาและพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ สามารถติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้ได้อย่างถูกต้อง ทำให้มีสื่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนสนใจทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

5.2.2 การปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้เป็นศูนย์รวมการค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียน โดยหาสื่อที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเรียน ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนได้มีสถานที่หาความรู้ที่อยู่ใกล้ ๆ มีผู้มาใช้มากขึ้น

5.3 ด้านอาคารสถานที่และอุปกรณ์ทางการศึกษา

5.3.1 ส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายใน

สถานศึกษาให้มีความสะอาดร่มรื่นสวยงามถูกสุขลักษณะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรงตาม ศักยภาพของสถานศึกษายานาเด็ก และส่งผลต่อการเรียนรู้จากการใช้สื่ออุปกรณ์การศึกษา

5.3.2 ส่งเสริมพัฒนาสภาพอาคารเรียนให้มีความ

สะอาด ทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน มีจำนวนห้องเรียนเพียงพอ พร้อมต่อการบริการ แก่ผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

5.4 ด้านบุคลากร

5.4.2 ส่งเสริมให้ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถใส่ใจ

ในการจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียน มีคุณธรรมจริยธรรมเหมาะสมกับที่เป็นครู มีความสามารถ ในการทำนวัตกรรมใหม่ ๆ มีจิตวิทยาในการสอน ส่งผลให้ผู้สอนมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น และปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนและคนในชุมชน

5.4.2 ส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้กับบุคลากร

ภายในสถานศึกษา เพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจ เกิดความเชื่อมั่นในอาชีพว่ามีความมั่นคง มีเจตจำนงที่จะ พัฒนาระบบการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ

5.5 ด้านการกำกับติดตามตรวจสอบ

5.5.1 สร้างระบบการกำกับติดตาม ตรวจสอบและ

รายงานผล เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน โดยใช้กระบวนการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ จากปฏิทินการปฏิบัติงาน ซึ่งมีคำสั่งของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากบริบทเกี่ยวกับพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษาของโรงเรียนวัดศรีภวังค์ ดังนี้

1. เป็นสถานศึกษาที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นและให้ความร่วมมือกับชุมชน อย่างสม่ำเสมอ
2. บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือร่วมใจประสานกับชุมชนได้เป็นอย่างดี
3. ผู้บริหารมีความตั้งใจบริหารในการบริหารสถานศึกษาและให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาด้วย
4. อาคารเรียนเป็นไม้ทั้งหลังมีโรงอาหารอยู่ใต้อาคารเรียน
5. รอบอาคารเรียนมีต้นไม้ร่มรื่น
6. บุคลากรมีไม้เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียน

7. งบประมาณมีไม่เพียงพอกับความต้องการ

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดลาดระโห่ง

โรงเรียนวัดลาดระโห่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลวัดยม อำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา หมายเลขโทรศัพท์ผู้บริหาร 08-1236-5785 วิทยุทัศน์ของโรงเรียนวัดลาดระโห่ง คือ ภายในปี 2548 ผู้เรียนในโรงเรียนวัดลาดระโห่ง ต้องอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น เน้นคอมพิวเตอร์ เลิศเลอภาษาอังกฤษ พิชิตความซื่อสัตย์ มีคุณสมบัติด้านประหัยค จักฎมิต ทัศน์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้อครุมีพัฒนาเทคโนโลยี มีชุมชนเป็นส่วนร่วม หลอมทักษะชีวิต โรงเรียน วิทยุพุทธรเป็นมนุษย์ที่สมบูรณั โรงเรียนวัดลาดระโห่งจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับอนุบาล และ ระดับประถมศึกษา มีผู้เรียนรวม 80 คน ผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ 22 คน ผู้เรียนมี ภาวะโภชนาการต่ำ 7 คน ผู้เรียนมีความบกพร่องที่เข้ามาเรียนร่วม 3 คน และที่เหลือเป็นผู้เรียนที่ ปกติ บุคลากรในโรงเรียนวัดลาดระโห่ง มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน เป็นเพศหญิง ครุผู้สอน 5 คน เป็นเพศชาย 2 คน เป็นเพศหญิง 3 คน และมีนักรการโรง 1 คน เป็นเพศชาย ผู้บริหารและครุผู้สอน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่มีครุผู้สอนที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรี 2 คน บุคลากรมีอายุราชการเฉลี่ย 28.5 ปี

1. สภาพบริบททั่วไป

โรงเรียนวัดลาดระโห่ง มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารไม้ ได้ถูกลง สูง มีห้องเรียน 10 ห้อง มีห้องพิเศษ ที่ใช้ คือ ห้องดนตรีและนาฏศิลป์ 1 ห้อง ห้องพยาบาล 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง ห้องส้วม 1 หลัง สนามกีฬา 2 สนาม มี แหล่งการเรียนรู้ ในชุมชนได้แก่ ร้านซ่อมจักรยาน หัตถกรรมจักสาน บ่อเลี้ยงปลา นิล แหล่งทำ ขนมไทย และแหล่งปลูกพืชสมุนไพร สถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณชุมชน แต่เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีประชากร 312 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ พื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ประชากรส่วนใหญ่มี อาชีพรับจ้างและทำนา จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายได้ประมาณ 30,000 บาท ต่อปี ประชากรส่วนใหญ่ยากจน และขาดโอกาสในการศึกษาต่อ จากการที่โรงเรียนวัดลาดระโห่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดลาดระโห่ง บุคลากรในโรงเรียนจึงมีส่วนร่วม กิจกรรมกับทางวัดอยู่เสมอ ทำให้ได้รับวางใจจากวัดและชุมชนตลอดมา

2. สิ่งที่จะช่วยในการดำเนินการภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 ตลอดจนจากการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษา พบข้อมูลที่ช่วยในการดำเนินการภายในสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษามีความรักสามัคคีในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ จนทำให้ชุมชนยอมรับในการจัดการเรียนการสอน และยังได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสวัดลาดตระโห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมระดมทรัพยากรมาต่อเติมอาคารเรียน พร้อมด้วยสีทาอาคารเรียน

2.2 บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานด้วยความอดทนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนเต็มที่ จนเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป จนได้รับรางวัลดีเด่นในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน ปีการศึกษา 2547 ปีการศึกษา 2548

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป จนได้รับการคัดเลือกเป็นบุคคลต้นแบบการปฏิรูปการศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับรางวัลรองชนะเลิศด้านสิ่งแวดล้อมจากบริษัท สอนดี ประเทศไทย

2.4 สถานศึกษาได้จัดระบบหนังสือในห้องสมุด ระบบคิวอี้ เพื่อให้ให้นักเรียนและผู้ที่มาใช้บริการในห้องสมุดของโรงเรียน ค้นหาง่าย หยิบง่าย พร้อมทั้งได้จัดภายในห้องสมุดได้อย่างสวยงาม ทำให้มีบรรยากาศดีขึ้น

2.5 นักการศึกษาที่มีความใส่ใจในหน้าที่เป็นอย่างดี ทำให้ภายในห้องเรียน นอกห้องเรียน และบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนมีความสะอาดสวยงาม เป็นที่พึงพอใจของผู้ที่ได้มาพบเห็น

2.6 นักเรียนของโรงเรียนวัดลาดตระโห่ง มีความสามารถในด้านการกีฬา เช่น วอลเลย์บอลชาย และวอลเลย์บอลหญิง จนได้รับรางวัลชนะเลิศหลายครั้ง

3. ส่วนสำคัญของโรงเรียนวัดลาดตระโห่งที่ควรได้รับการพัฒนา

จากการสำรวจข้อมูลในการรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2547 และการสัมภาษณ์บุคลากรในสถานศึกษา พบข้อมูลจุดที่ควรพัฒนาดังนี้ รายงานคุณภาพการศึกษา (2547)

3.1 ควรส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่อง และต้องการความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เมื่อเรียนจบแล้วถ้าไปศึกษาต่อก็ควรมีระบบส่งข้อมูลให้กับนักเรียน เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ควรส่งเสริมให้ผู้สอน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน หลากหลายวิธี ตามความรู้ความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคน

3.3 ควรปรับสถานที่ สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการปลูกต้นไม้เพื่อความร่วมมือของ อาคารเรียน หรือสถานที่พักผ่อนรอบ ๆ สถานศึกษา

3.4 ควรปรับปรุงบริเวณใต้อาคารเรียนด้วยการทาสี และตกแต่งให้สวยงาม จัดให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีโต๊ะ และเก้าอี้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจมากขึ้น

3.5 ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาที่ไม่ตรงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น

4. การบริหารจัดการสถานศึกษา

โรงเรียนวัดลาดกระโงง ได้ทำแผนพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยที่ดี มีความรู้ ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของชุมชน และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้ ยุทธศาสตร์การทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใจ มีการติดตามการทำงาน และ รายงานผลการปฏิบัติให้ทราบ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยผู้บริหาร

5. ข้อปฏิบัติในด้านส่งเสริมการเรียนรู้

โรงเรียนวัดลาดกระโงง ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ควรมีการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ดังนี้

5.1 ผู้บริหารได้มีการพัฒนาการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา และการจัดสาระการเรียนรู้ โดยให้ผู้สอนดำเนินการตามความถนัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

5.2 สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงห้องเรียน สื่ออุปกรณ์การสอน และจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตรงตาม สาระการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานดีกว่าเดิม เพราะฉะนั้นจึงเชื่อว่า การระดม ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาภายในสถานศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ ดียิ่งขึ้น

5.3 ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดให้ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการ ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จัดทำแผนขึ้นมาเพื่อแต่งตั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ ร่วมกันปรึกษาหารือ เพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาอย่างหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลาย รูปแบบ และเป็นขวัญกำลังใจอีกด้วย

5.4 สถานศึกษากำหนดให้ครูผู้สอนร่วมปรับปรุงห้องสมุด และจัดหาหนังสือให้เพียงพอแก่ผู้เรียน เพื่อเกิดทักษะในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

5.5 สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรม โดยการส่งเสริมให้กับผู้เรียนได้รับการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้วิทยากรท้องถิ่นมาส่งเสริมให้ความรู้

5.6 สถานศึกษาได้มอบหมายให้ครูผู้สอนลงไปในพื้นที่ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเชื่อถือ และไว้วางใจ ได้เข้าร่วมวางแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และทุนการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้มีทรัพยากร อุปกรณ์ทางการศึกษาไว้บริการนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

จากบริบทเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนวัดลาดตระโฮง ดังนี้

1. สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลและจากเจ้า อาวาสวัดลาดตระโฮง
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการระดมทรัพยากรมาปรับปรุงห้องเรียนจัดหาสื่ออุปกรณ์ การสอนและจัดหาบุคลากรที่มีความรู้มาเป็นครูสอนเสริม
3. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำแผนในการระดมทรัพยากร เพื่อมาพัฒนาการเรียนการสอน
4. ผู้บริหารสถานศึกษาได้มอบหมายให้ครูลงไปชุมชนเพื่อให้เกิดความเชื่อถือ
5. รอบอาคารเรียนยังมีต้นไม้ไม่มากนัก
6. นักเรียนมีความสนใจในด้านกีฬาเนื่องจากมีอุปกรณ์การฝึกเพียงพอ
7. มีการจัดห้องสมุดโรงเรียนได้สวยงามและมีหนังสือพร้อมที่จะให้บริการแก่นักเรียน
8. อาคารเน้นเป็นอาคารไม้และมีโรงอาหารอยู่ด้านล่าง

จากการศึกษาบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็กทั้ง 3 แห่ง มีลักษณะบริบทที่คล้ายกันบริเวณเนื้อที่ใกล้เคียงกันประมาณ 5 ไร่เศษ มีอาคารเรียน 2 แห่ง จัดการศึกษา 2 ระดับคือระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 80 – 88 คน มีผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน 5 – 6 คน บุคลากรมีไม่เพียงพอ โรงอาหารอยู่ในสถานที่ยังไม่ถูกสุขอนามัย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและกรรมการสถานศึกษาต้องวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสื่อและอุปกรณ์การเรียนเพียงพอในการจัดการเรียนรู้ทางด้าน

เศรษฐกิจประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและฐานะยากจนรายได้เฉลี่ย 2,000 - 6,000 บาท/เดือน ส่วนผู้ประกอบการที่มีฐานะดีก็จะนำบุตรหลานไปศึกษาในโรงเรียนที่ใหญ่และมีสื่อการเรียนที่ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า การวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นปัญหาที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้มีคุณภาพ เพราะถ้าสถานศึกษามีแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม ก็จะทำให้มีงบประมาณที่เพียงพอ ในการบริหารจัดการหาทรัพยากร ทางการศึกษาให้กับผู้เรียนก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา